

2016 - ANUL COȘBUC (XXV):

Pentru Coșbuc, câștigurile nășăudene sunt în primul rând etice și culturale și numai în al doilea rând estetice!

În viața lui George Coșbuc, cercetătorii stabilesc patru mari etape. Prima a fost cea petrecută pe meleagurile natale (inclusiv în Năsăud), urmând perioadele din Cluj, Sibiu și ultima, în București - capitala României. Perioada nășăudeană a fost, pentru George Coșbuc, prima etapă importantă în formarea viitorului poet. Să urmărim firul vieții marelui poet în acești ani, într-o relatare făcută de poetul, prozatorul, istoricul literar și eseistul tribunist Lucian Valea (1924-1992):

«În această atmosferă, descoperirea poezilor germani în revistele și calendarele domnului Rotari echivala, atunci, la Năsăud, cu o persoană deschisă spre modernitate, după cum traducerile și prezentarea lor în fața membrilor societății constituia cu adevărat un titlu de mândrie literară.

Gimnazistul poet citea pe apucate fără alegere, pradă unui eclecticism cultural, cu puternice substraturi iluministe „tot ce se găsea în biblioteca societății de lectură, împrumutând cărți românești și streine de pe la profesori, precum și reviste, mai ales germane, de pe la deosebite familii. Între altele ceti „cronica lui Șincai” – „pe care o avea tatăl său în bibliotecă”. Nu trebuie să surprindă pe nimeni că alături de Heine, Lenau, Burger, Chamisso și Petöfi gimnazistul traducător citea asiduu pe Rückert, Kosegarten, Freiligrath, Zedlitz și Langbein. Gustul pentru poezia minoră, care nu zdruncină adâncurile, era pe măsura unei societăți burgheze și pragmatice, cum era pe atunci lumea nășăudeană, „cu dascăli harnici și cultivați”, cu „traiful cotidian al micilor boemi veniți la învățătură”, cu „pasiunea pentru folclorul satelor învecinate”, cu „gustul singurătății și naturii”. Tocmai o astfel de poezie scriau poezii Biedermaier, cultivând drept idealuri estetice „calmul”, „descriptivismul cu minuția detaliului”, exotismul, formalismul și umorul, zugrăvind „blândețea eroului tradițional și etic”, celebrând virtuțile străbune într-o poezie istorică și descriind cu predilecție peisajul natal. Descoperiți întâmplător, de majoritatea din ei, poetul se va simți apoi legat „prin structura sa artistică, regăsind – în poezia lor – modul său de a simți și explica lumea” (...)

Despre debutul său tipărit poetul își va aminti, vag de tot, peste ani: „Cea dintâi poezie am publicat-o la vârsta de 15 ani într-o foaie pedagogică din Ardeal. N-o mai am și nici nu știu ce era”. Alții însă par a ști mai bine: „Ca student în cl. VII liceială a publicat o poezie în foaia pedagogică „Școala practică” redactată de pedagogul Vasile Petri”. E vorba de traducerea „Cuvintele Coranului” din Zedlitz (...) nereprezentată la societate, trimisă spre publicare în primăvara lui 1883, când traducătorul era într-adevăr stud. cl.VII. Vasile Petri a amânat tipărirea ei, fie pentru că revista nu era, totuși, un periodic de beletristică, ci unul de informație pedagogică și literară, fie că va fi ezitat văzând semnătura traducătorului și știind că regulamentul gimnaziilor le interzicea elevilor să publice în presă. În „Școala Practică”, Sebastian Coșbuc (n.r. tatăl lui George, preot în satul Hordou) descoperi o recenzie la poemul lui Dante Alighieri, „Divina Comedia – Infernul traducțiunea de pe originalu (...) Cu portretul lui Dante după Giotto (...)”.

Încă de pe acum, din acest final de „studentie” gimnazială și nu din anii clujeni, cum se susține, bătrânul insistă pe lângă feciorul lui să-i procure istoria cu îngeri și cu draci „în care se vorbea de Iad, Purgatoriu și Rai” a italianului Dante.

„ - Măi, Gheorghe, (...) de ce nu-mi cauți ceva despre Dante ăsta?

- Da, tată, am să caut!” răspundea feciorul „fără multă hotărâre”, convins că e vorba „numai de o toană a bătrâneței”.

În ultimele trei clase gimnaziale, Coșbuc a făcut latina cu Gavrilă Scridon, absolvent al cursului filozofic la Universitatea din Cluj. Tânărul profesor era mai puțin sever și închis decât colegul său de greacă, Ioan Tanco, pe care elevii îl porecliseră „Dâcul” – om dâcos însemnând, în limbaj local someșan, om încăpățânat. Isprăviseră cu bine pe Tacitus și trecuseră de-acum la „Odele” lui Horațiu. (...)

S-a susținut la un moment dat că elevul Coșbuc a învățat „ungurește numai în ultimul an de liceu”. Adevărul e că, încă din primul an de existență, la gimnaziul năsăudean se preda limba maghiară, devenită printr-o hotărâre a conferinței profesoriale din 7 iulie 1865, „studiu obligat” cu câte 2 ore săptămânal. Coșbuc învață deci limba maghiară începând cu clasa IV-a normală, totalizând 9 ani de studiu. Nivelul scăzut al cunoștințelor sale la acest obiect trebuie pus pe seama atitudinii generale a ardelenilor, mai ales a năsăudenilor, hărțuiți în toate felurile, față de stăpânirea maghiară. (...)

În primii ani ai gimnaziului „se propunea după manuale străine, cele mai multe nemțești”. După 1883 situația se înrăutățește. Acum manualele sunt traduse din maghiară – „Autorii clasici se citesc (...) exclusiv în ediții unguerești”, iar la limba română „n-aveam o istorie a limbii și literaturii române cores-punzătoare, iar o crestomație pentru aceasta ne lipsește cu totul”.

Gimnazistul Coșbuc a studiat în clasa a V-a „Elementele de limbă română” de T. Cipariu și a făcut lectură din „Lepturariul” lui Pumnul, tomul III; în clasa a VI-a a continuat lecturile din „Lepturariu” și a studiat „Elemente de poetică metrică” de T. Cipariu; în clasa a VII-a a studiat „Retorica română”, apoi iarăși „Lepturariu”, tomul IV și la declamațiune a recitat „cuvântări și poezii alese”; în sfârșit, în clasa a VII-a a audiat un curs de „Istoria limbii și a literaturii române până în timpul prezent”. Din acest curs redactat și predat, probabil de Maxim Pop în anii 1870-1872 și care „marchează existența preocupărilor folclorice la gimnaziul din Năsăud încă înaintea anilor de școală a lui Coșbuc” s-a păstrat o copie manuscris datată „25 aprilie 1872”. (...)

Lucian Valea sintetiza câteva gânduri despre experiența gimnaziului în viața viitorului poet:

«Învățământul la gimnaziu, punând accentul pe studiul limbilor și literaturilor latină, greacă și germană contribuie nu numai la deschiderea și îmbogățirea orizontului său intelectual, ci și la formarea caracterului prin cultivarea valorilor clasice și umaniste. Sub influența mediului năsăudean, puternic impregnat de tradiții și de amintiri grănicerești, Coșbuc deprinde seriozitatea, disciplina, simțul de răspundere și acea înaltă idee despre munca intelectuală și creatoare, neîncetată și fără de măsură – labor improbus!

Câștigurile năsăudene sunt în primul rând etice și culturale și numai în al doilea rând estetice!»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa on-line:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2016-anul-cosbuc-xxv-pentru-cosbuc-castigurile-nasaudene-sunt-in-primul-rand-etice-si-culturale-si-numai-in-al-doilea-rand-estetice-117648.html> În:

Tribuna, 20 mai 2016.

The screenshot shows a web browser window with the URL www.tribuna.ro/stiri/cultura/2016-anul-cosbuc-xxv-pentru-cosbuc-castigurile-nasaudene-sunt-in-primul-rand-etice-si-culturale-si-numai-in-al-doilea-rand-estetice-117648.html. The page features the Tribuna logo with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". A red navigation bar contains the following categories: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main article title is "2016 - ANUL COȘBUC (XXV): Pentru Coșbuc, câștigurile năsăudene sunt în primul rând etice și culturale și numai în al doilea rând estetice!". Below the title, there are social sharing buttons for Facebook (0 shares), Twitter (0 tweets), and a generic share button. A search bar with the placeholder text "Cautare" is also visible. At the bottom of the article preview, it shows the date "20.06.2016 23:16", "702 vizualizari", and "0 comentarii".